

Leikanger ungdomsskule

Skoleutvikling med entreprenørskap som plattform

KØBENHAVN 17.11.2015

INGUNN MARIE MYREN

REKTOR LEIKANGER UNGDOMSSKULE

Entreprenørskap og internasjonalt samarbeid

---

*Når ein skal læra,
må ein for omverda ha blikk.*

*Det er ikkje nok med
norsk, engelsk og matematikk.*

*Ein må vera nysgjerrig og entreprenøriell
kjenna seg sjølv og sin kultur
og vera open for skikkar der andre bur.*

Leikanger kommune

Ca. 2300 innbyggere

Fruktbygd – fra landbruk til offentlige arbeidsplasser

Administrasjonssenter

- Sogn og Fjordane fylkeskommune
- Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
- DIFI – direktoratet for forvaltning og IKT
- Statens vegvesen, regionvegkontor

Leikanger barneskule - 1.- 6. trinn - 175 elever

Leikanger ungdomsskule - 7.-10. trinn - 143 elever

Entreprenørskap i skolens visjon

- Identitet
- Samarbeid
- Kreativitet
- Handling

«Lokalsamfunnet ein ressurs i skulen
Skulen ein ressurs i lokalsamfunnet»

<http://www.leikanger.ungdomsskule.no/>

REKTOR

Ingunn-Marie Myren

RÅDGJEVAR/SOSIALLÆRAR

Reidun Sterri Fjell

KOORDINATOR SPESIALUNDERVISNING

Åse Julusmoen

LAGLEIARAR 2015-16

Lag 7: Sigrunn Kvåle

Lag 8: Åse Julusmoen

Lag 9: Åse Melås

Lag 10: Tove Stensås

KONTAKTLÆRARAR 2015-16

7A: Anne Line Seime

7B: Hanne Havnen Ness

8A: Kenneth Lomås

8B: Anne Gro Hamre

9A: Christian Kleiven/Solveig T.Eggum

9B: Stine M. Johansen/Helge Ness

10A: Helge Torstad

10B: Reidun Sterri Fjell

Er det noko du vil vita meir om?

Kontakt skulen

Leikanger ungdomsskule

Kyrkjevegen 6
6863 LEIKANGER

Telefonnr: 57 65 13 40

Telefonnr: 57 65 13 41 / 954 88588 (rektor)

e-post: postmottak.lus@leikanger.kommune.no

heimeside: <http://www.leikanger.ungdomsskule.no>

Visjonen vår:

Identitet

Me ynskjer at ungdommen skal få kunnskapar om og kjenna at dei høyrer til i heimkommunen.

Samarbeid

Dette prøver me å få til gjennom samarbeid med lokale ressursar - arbeidsplassar, institusjonar, lag og organisasjonar.

Kreativitet

Me vonar at ungdommen skal sjå kvalitetar, få idear og bli nyskapande. Inspirasjon kan hentast lokalt, nasjonalt eller internasjonalt.

Handling

I framtida trengst det aktive og engasjerte menneske som kan ta eit tak som arbeidstakarar, arbeidsskaparar og samfunnsbyggjarar.

Slik kan skulen bli

ein ressurs i lokalsamfunnet,

og lokalsamfunnet ein ressurs i skulen.

LEIKANGER UNGDOMSSKULE

- EIN SKULE I UTVIKLING -

IDENTITET

SAMARBEID

KREATIVITET

HANDLING

2015 - 16

Visjonen vår:

Identitet

Me ynskjer at ungdommen skal få kunnskapar om og kjenna at dei høyrer til i heimkommunen.

Samarbeid

Dette prøver me å få til gjennom samarbeid med lokale ressursar - arbeidsplassar, institusjonar, lag og organisasjonar.

Kreativitet

Me vonar at ungdommen skal sjå kvalitetar, få idear og bli nyskapande. Inspirasjon kan hentast lokalt, nasjonalt eller internasjonalt.

Handling

I framtida trengst det aktive og engasjerte menneske som kan ta eit tak som arbeidstakarar, arbeidsskaparar og samfunnsbyggjarar.

Slik kan skulen bli

ein ressurs i lokalsamfunnet,

og lokalsamfunnet ein ressurs i skulen.

Entreprenørskapsplaner

Den enkelte barnehage og skole i kommunen har sin plan

Entreprenørskap en del av ungdomsskolens plan i 15 år.

Vår skoles plan har:

Lokalkunnskap

- identitet
- oversikt over lokale ressurser og muligheter

Partnerskapsavtaler

- bedriftsbesøk, hospitering, ressurspersoner til skolen

Elevbedrifter

- arbeidstaker og arbeidsskaper

Entreprenørskap som en del av opplæring i fag

Aktiviteter:

- knyttet til kompetansemål i læreplan
- i ulike fag
- på ulike trinn

Nye læringsarenaer

Fra tavle, lærebok, lærer og klasserom

Til digitale verktøy, lærer/andre ressurspersoner og lokalsamfunn/regionen/verden

Hvorfor entreprenørskap ved vår skole?

- **Gi ungdommen oversikt over lokale arbeidsplasser eller muligheter for å skape en arbeidsplass**
- Regionplan: Elevbedrifter i alle ungdomsskoler – politisk vedtak
- Innstramminger økonomisk
- Jobbe smartere?
- Kartlegge muligheter til å skaffe ressurser
- Få til skoleutvikling og gi elevene en mer virkelighetsnær undervisning
- Rekruttering til lokale bedrifter

Entreprenørskapskompetanse

Rektor og en lærer studerte «Arbeidslivskunnskap med vekt på distriktsaktiv skole» ved Høgskulen i Sogn og Fjordane

Hele personale fikk opplæring internt eller deltok på etterutdanningskurs (REAL)

To lærere videreutdanning i «Pedagogisk entreprenørskap»

Entreprenørskapsnettverk i regionen

Initiering - entreprenørskap som satsingsområde

Utviklingsplan

- Lærere, foreldre, elever, kommunenivå involvert i prosessen

Prosjektmidler fra fylkesmannen

Samarbeid med Høgskulen i Sogn og Fjordane (HiSF)

- praksisskole
- kompetanse
- lærer fra skolen arbeidet deltid på HiSF

Implementering på skolen

Utarbeiding av forslag til og gjennomføring av entreprenørskapsplan

- Aktiviteter og oppgaver fordelt på faglærere, trinnledere, rådgiver og rektor
- Plangruppa (trinnledere+rektor) = prosjektgruppe
- møter en gang i uka, entreprenørskap fast på saklista.
- Prosjektkoordinator – utarbeiding av planer og igangsetting

Alle lærere

- Faste milepæler med evaluering

Involvering av elever:

- Hvorfor entreprenørskap? Se muligheter! Utvikle kreativitet og evne til ta ansvar

Involvering av foreldre

- Tema på foreldremøte: Hva er entreprenørskap?
- Idedugnad: Hvilke elevbedrifter?
- Gjennomføring av bedrift og kvalitetssikring av produkt

Entreprenørskap i praksis

Kreativitet, nytenking, se muligheter

Holdning, våge å prøve og feile

Skape bedrift

Utvikle og drive bedrift

Lokalkunnskap - skole mer enn klasserom

Læreplananalyse

Læringsmål som kan bli realisert gjennom samarbeid i lokalmiljøet

Tema 8. klasse: «Bygda vår»

Partnerskapsavtaler

Statens vegvesen, regionvegkontoret

<http://www.vegvesen.no/>

Sogn og Fjordane Fylkeskommune

<http://www.sfj.no/>

- Fylkesarkivet

<http://www.fylkesarkiv.no/>

Sparebanken Sogn og Fjordane

<https://www.ssf.no>

Leikanger kommune

www.leikanger.kommune.no

- barnehage/sykehjem/administrasjon

DIFI - Direktoratet for forvaltning og IKT

<http://www.difi.no/>

Husabø Prenteverk as

www.ihp.no

Sogn Avis

www.sognavis.no

Innhold i partnerskapsavtalene

- Informasjon om arbeidsplasser
- Forelesere fra bedriftene
- Arbeidsplassbesøk
- Hospitering for lærere
- Arbeidslivspraksis for elever

Læringsmål i fag og aktiviteter

Samfunnsfag/norsk

- Tema: «Bygda vår» – bygdevandring med representant fra kommune og historielaget
- Besøk på fylkesarkivet

Norsk/utdanningsvalg

- ut og intervjuer representanter fra ulike yrker i Statens vegvesen

Matematikk

- bygging av broer – ingeniør inn i klasserommet
- ekskursjon til veganlegg
- personlig økonomi – banksjefen inn i skolen

Kunst og håndverk

- foto – besøk på trykkeriet

IKT - programmering - Difi

Elevbedrifter

Forretningsidé

Planlegge, utvikle, avvikle bedrift

Ta ansvar, samarbeide, handle

Mål:

- Gründere, arbeidsskapere
- Arbeidstakere
- Aktive samfunnsborgere, gagnlige mennesker

Samarbeid med «Ungt entreprenørskap»

Elevbedrifter – for alle elever ved skolen

Arbeidstaker - drifte elevkantine

- Søke stilling, intervju, tilsetting – norsk
- Lederkurs – lederkompetanse, møteledelse – samarbeid med partnerskapsbedrifter
- Produksjon - mat og helse
- Regneskap – matematikk

Arbeidsskaper - skape ny bedrift

- Prosjekt – 1-2 uker
- Gründerdag, kreativitet – samarbeid med «Ungt Entreprenørskap»
- Opprette og avvikle bedrift
- Konkurransen om å delta på regional elevbedriftsmesse

NÅ: Også mulig å ha elevbedrift som valgfag: «Produksjon av varer og tjenester»

«Nød lærer naken kvinne å spinne»

Økonomiske tilstramminger

→ **Identitet**

- Hvem er jeg? Hvilke ressurser har jeg? Hvilke ressurser kan jeg få tilgang til?

→ **Samarbeid**

- Hva finnes i lokalmiljøet? Regionen? Landet? Andre land?

→ **Kreativitet**

- Se nye muligheter! Hvordan få til utvikling i skolen gjennom internt og eksternt samarbeid?

→ **Handling**

- Gjøre noe med det! Bruke interne ressurser! Hente inn eksterne!

Rektors rolle i skoleutviklinga

- Må prioritere skoleutvikling
- Tillit og ansvar fra kommuneledelse
- Ha handlingsrom – personalledelse og budsjettansvar
- Utviklingsorientert
- Endringsvilling
- Prøve og feile
- Justere kurs ved behov

Gode medarbeidere - en forutsetning

- Lærere og andre ressurspersoner må ha eierskap til utviklingsarbeidet
- Bruke utviklingsplan som verktøy
- Ha prosjektgruppe som sørger for framdrift
- Tydelige roller og god arbeidsfordeling i personalet
  - Rådgiver sentral i arbeidet med entreprenørskap/yrkes- og utdanningsvalg
- Jevnlig evaluering og eventuelt kursendring – lærende organisasjon
- Glede seg over oppnådde mål!

Hva har entreprenørskapssatsinga gitt oss?

- Mer variert, praktisk og livsnær opplæring
- Bruker flere læringsarenaer
- Samarbeid med
  - bedrifter og lag/organisasjoner i bygda
  - skoler i regionen gjennom ulike nettverk, vår skole har administrert nettverka i mange år
  - skoler i ulike land - deltatt i fire EU-prosjekter
    - Comenius – bilateralt språkprosjekt og multilateralt med tema fysisk aktivitet
    - Erasmus Pluss – med tema entreprenørskap

"Employment Opportunities and Enterprise in Europe"

Resultat

- Lærende organisasjon
- realiserer «Leikanger ungdomsskule – en skole i utvikling»
  - t.d. digital utvikling med PC, videokanoner, smartboard, Ipad og digitale lærebøker
- Fleksible og endringsvillige ansatte
  - t.d. flytter ressurser etter behov
- Lagånd og samarbeid der vi løfter skolen faglig, sosialt og kulturelt
  - t.d. arrangement som Syng med oss og juleball
- Elevprestasjoner jevnt over bedre enn gjennomsnittet; men liten skole – resultata varierer
  - viktigere å løfte den enkelte enn skolen samlet t.d. nasjonale prøver 8.-9. trinn
- Skole med godt omdømme
  - «Det må være kjekt å være lærer på en god skole»

Best i klassen på skule

Leikanger til topps på barometer ■ Kultur for læring i kommunen

LEIKANGER: Ingen av landets 428 kommuner er bedre på skuledrift enn Leikanger.

Kommunebarometeret gir Leikanger kommune 4.-plassen i et totaldragering, men ingen er bedre når det gjeld drift av grunnskulen.

– Det er litt utruleg at me klarar oss så godt på landsbasis. Småe kommunar og tilsvarende småe skular skal liksom ikkje vera så ideelt, likevel klarar me heilt til topps, seier Olav Lundén og innrømmer glatt at han som ordførar er bra kry av prestasjonen.

Kompetanse

Kommunane rapporterer inn vit 40-tals røkketal som skal gje ein lettfatelig og tilgjengeleg oversikt over korleis ein kommune blir driven.

Leikanger har tydelegvis gjort lekse si med tanke på korleis barne- og ungdomsskulen blir driven. I kommunen ligg avgjerande poeng i botnen for det strålende resultatet.

– Lærarar med kompetanse, stabilt personale og tilrettelegging for etterutdanning har innlysande påverknad på at me skårar høgt i rangeringa, seier Ingunn Marie Myren, rektor ved Leikanger ungdomsskule.

Blir inspirerte

Målfrid Sværen, rektor ved barneskulen, rosar samarbeidet med høgskulemiljøet.

– Ein ting er det å følgja med i timen og heile tida vera oppdaterte på det som skjer innanfor grunnskulen, men at me er ein praksisskule som tilfører oss lærarskulestudentar, betyr òg ein heil del i dette bilete. Dei kjem hit til oss og prøver ut ulike prosjekt som inspirerer skuleleiing her og der, seier Sværen.

At Leikanger kommune også er med i eit regionalt fagnettverk med alle åtte kommunane frå Midre Sogn og innover

SKAL BLI ENNO BETRE: Leikanger kommune klarar til topps på Kommunebarometeret si skuledragering. – Det er nettopp egva siok stas for oss, seier rektorane Ingunn Marie Myren, Målfrid Sværen og Olav Lundén.

Fakta:

Det åtte soggkommunane under gje det svar på Kommunebarometeret og spesielt innanfor grunnskulesektoren.

Sogn dal og Leikanger utmerkar seg den totale rangeringa med heiverte og 4. plass. Tala ser slik ut:

Skuleklassering	Totalt klasser
Årdal	11
Lærdal	41
Aurland	20
Luster	3
Sogn dal	4
Leikanger	1
Vik	42
Balestrand	23

seier rektorane Ingunn Marie Myren, Målfrid Sværen og Olav Lundén.

på for å bli enno betre og

Entreprenørskap er utviklingsarbeid

Ide - initiering → implementering → institusjonalisering (inntil 7 år)

15 års praksis – institusjonalisert? Ja

Ferdig? Nei

Nye lærere, andre yrkesgrupper inn i skolen, nye læreplaner

Et samfunn og en skole i endring krever stadige justeringer

ENTREPRENØRSKAP i framtida

- Rektor må være leder av pedagogisk utviklingsarbeid
- Entreprenørskapsholdninger må være tilstede i hele personalet
- Alle må ha entreprenørskapskompetanse
- Entreprenørskap er mer enn elevbedrifter
- Skolen må ha en plan for entreprenørskapsundervisning
- Rollefordelinga internt i skolen må være klar
- Rektor må etterspørre aktiviteter og være tett på arbeidet
- Skoleledelse, lærere, elever og foreldre må verdsette samarbeidspartnerne

ENTREPRENØRSKAP

EN DEL AV OPPLÆRINGA

SKOLEUTVIKLING

i Norge: «UNGDOMSTRINN I UTVIKLING»

Praktisk og variert undervisning

kan bli realisert når en har

entreprenørskap som plattform i arbeidet

Takk for meg!